

Елдегі бухгалтерлік есеп туралы заң бухгалтерлік есеп жүйесінің құқығын негіздегенін, бухгалтерлік есеп бағытын, есеп беру жағдайын, сондай-ақ есеп процесін ұйымдастырудың негіздерін қалағанын білу керек. Бухгалтериямен айналысатын тұлғалар күн сайын бухгалтерлік есеп бойынша заңдар мен нормативтік актілерді басшылыққа алуы керек.

Бухгалтерлік есеп стандарттары халықаралық деңгейде қабылданған есеп жүргізудің негізгі әдістері мен бағыттары бойынша жинақталған құжат (қағидат) болып табылады. Бухгалтерлік есеп стандарттарына қойылатын талаптар, олардың мәні, есепке алу стандарттарына тән қажетті бөлімдер мен есепке алу объектілері орталықтандырылған әдістемелерге сәйкес жүргізіледі. Үкімет пен оның органдары берілген есеп ақпаратын сол кәсіпорынға қатысты экономикалық саясат пен салық шараларын белгілеу үшін пайдаланады[3].

Әдебиеттер

1. "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының №234 заңы (02.01.21ж. өзгертулер мен толықтыруларымен). <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000234>

2. Бухгалтерлік есеп саясаты мен аудитті жетілдіру мәселелері. <https://qazbrand.info>

3. Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 31 января 2013 года № 50 Об утверждении Национального стандарта финансовой отчетности (с изменениями от 03.06.2019 г.). https://online.zakon.kz/document/?doc_id=31335042#pos=5;-108

Узбаева А.Е., 1 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші - PhD, А.Н.Ламбекова

ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ COVID-19

Бұл мақалада бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланған сараптамалық бағалаулар негізінде Қазақстандағы пандемияның қазіргі және әлеуметтік экономикалық салдары талданады, сонымен қатар үкіметтің қазіргі жағдайда қабылдаған негізгі шаралары қарастырылады.

Коронавирус инфекцияны қоздыратын, құрамында РНК бар вирустың үлкен тұқымдасы, олар жануарлар мен адамдар арасында жұғады. Коронавирустар алғаш рет 1975 жылы оқшауланған, қазіргі кезде олар 4 субфамилияға (альфа, бета, дельта және гамма) және 30-дан астам түрге бөлінеді, олардың тізімі үнемі өсіп отырады. Ауыр және тез таралатын ауруларды тудыратын жаңа коронавирустардың пайда болу себебі спонтанды мутация болып табылады. Сондықтан коронавирустардың барлық түрлері адамдар үшін қауіпті болуы мүмкін.

Қазіргі жағдайда Қазақстандық жетекші экономикалық сарапшылардың көпшілігі коронавирус пандемиясының бүкіл әлемге тез таралуы нәтижесінде экономикаға орасан зор зардаптар тигізеді деп дабыл қағуда. Бұл пандемияның Қазақстанның экономикасы бірқатара маңызды қаржылық экономикалық проблемаларға тап болады. Қазақстанның ішкі жалпы өнімі (ЖІӨ) деңгейі пандемияның әсерінен кем дегенде 10-20% -ға, тағы біреуі төмендеуі мүмкін деп күтілуде. Жағымсыз. Экономикаға әсер етудің маңызды факторы - бұл әлемдік нарықтағы мұнай бағасының деңгейі. Жақын болашақта мұнайдың орташа жылдық бағалары \$ 25 белгісінен аспайды деп болжанып отыр, және сіздер білетіндей, мұнай қазақстандық экономикадағы негізгі тауар болып табылады [1].

COVID-19-тің қазіргі жағдайы Қазақстандағы терең дағдарыстардың себебі болуы мүмкін, өйткені COVID 19 әлемдік экономикалық дағдарысты тудырды, оның ауқымын әлі толық бағалау қиын. Басқа елдермен салыстырмалы талдау негізінде Қазақстанда бөлшек сауда, авиация өнеркәсібі, мұнай-газ, тау-кен ісі, көлік, электр энергетикасы және қызмет көрсету секторы сияқты экономикасының сегменттері мен секторларының қатысушылары қазіргі нарықтық жағдайда ең осал тұсы болып тұр [2].

Өткен жылы Қазақстан экономикасы 4,1 процентке өссе, инфляция көрсеткіші 5,3 процентті құраған. Биылғы болжам бойынша жалпы ішкі өнім көлемі 3,8 процентке ғана жетеді. Тәуелсіз рейтинг талдау тобының директоры Марина Стефанидің айтуынша, алдағы жылдары отандық қара алтын бағасы түссе, тұтынушылар тауары импорты қарқын алады [3].

Қазақстан Үкіметі Covid-19-дың таралуын тежеу және оның әсерін жеңілдету үшін шұғыл шаралар қабылдады. Билік Covid-19-дың таралуын тоқтату үшін шекараны жауып, әуе тасымалдарын тоқтатып, жол жүруге басқа да шектеулер енгізді. Одан кейін Үкімет екі айға созылған төтенше жағдайды жариялады. Дүние жүзі бойынша COVID-19 жұқтырғандардың саны 5,6 миллионнан асты. Оның ішінде 2,4 миллион адам аурудан айығып, 352 295 адам қайтыс болған. Коронавирус пандемиясы басталғалы әлем ғалымдары вирусқа байланысты түрлі болжам жасады. Бүгінде оның ішінде орындалғаны да, орындалмағаны да жеткілікті.

Әдебиеттер

1. <https://24.kz/kz/zha-aly-tar/ekonomikazhnalyktary/item/310966-2020-zhyly-aza-stanekonomikasyny-simi-b-se-dejdi>
2. <https://www.azattyq.org/a/kazakhstan-takes-anothereconomic-hit-as-covid-19-country-s-oil-fields-coppermines/30649890.html>
3. <https://24.kz/kz/zha-aly-tar/ekonomikazhnalyktary/item/310966-2020-zhyly-aza-stanekonomikasyny-simi-b-se-dejdi>

Шалабаева Д.С., 3 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.м., аға оқытушы Шакенова Г.А.

НАРЫҚТЫҚ ТАУАР ЖӘНЕ АҚША ҚАТЫНАСЫ ШАРТТАРЫНДАҒЫ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІКТІ БАҒАЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Нарықтық қатынастар жағдайында күнкөріс құралдары мен ресурстарды, ұдайы өндіріс процесінің факторлары мен технологияларын және тұтастай алғанда тіршілік ету ортасын экономикалық бағалау маңызды рөл атқарады. Жұмыс күшінің, тұтыну тауарлары мен қызметтерінің, зияткерлік меншіктің, қаржылық капиталдың және бағалы қағаздардың әртүрлі түрлерінің құны бағаланады. Бағалау кең ауқымда, үздіксіз, жеке және топтық негізде, жалпыұлттық және мемлекетаралық деңгейде жүзеге асырылады. Сайып келгенде, әр адамның өмірінің барлық салаларын қамтитын және қоғамдық ұдайы өндіріс процесінің барлық құрамдас бөліктеріне енетін экономикалық бағалаудың көп өлшемді, көп факторлы және көп деңгейлі жүйесінің болуы туралы айтуға болады.

Бұл жүйеде ерекше орынды жылжымайтын мүлікті бағалау алады, ол қоғам мен әрбір жеке адамда жинақталған материалдық игіліктің ең маңызды, тұрақты және көрінетін бөлігі. Сондықтан жылжымайтын мүлік әрбір жеке тұлғаға және тұтастай алғанда қоғамға олардың байлығының тұрақты өлшемі ретінде әсер етеді [1].

Тарихи тұрғыдан қалыптасқан нарықтық экономикасы бар барлық елдерде, әсіресе дамыған капиталистік елдерде жылжымайтын мүлікті экономикалық бағалау бойынша әртүрлі санаттағы жер учаскелері мен жермен, сызықтық байланыспен тығыз байланысты ғимараттар мен құрылыстардың құнын белгілейтін ұлттық қызметтер бар. Осы бағыттағы ең табысты мемлекеттердің қатарына Англия, Германия, АҚШ, Франция, Швеция, Австрия және әлемнің басқа да елдері жатады [2].

Өтпелі экономикада жүзеге асырылуы керек жылжымайтын мүлікті экономикалық бағалауды әдістемелік қамтамасыз ету проблемасы күрделене түседі. Бұл мәселенің мәні мынада: бағалаудың дәлдігі, олардың объективтілігі және болжамды сенімділігі кез-келген объектінің нарықтық құнын анықтау үшін және бағалау қызметінің кез-келген мақсатын жүзеге асыру үшін өте маңызды. Кез-келген санаттағы жылжымайтын мүлікті сатушы немесе сатып алушы, үй иесі немесе жалға алушы, кепіл беруші немесе кепілге алушы болсын, мәміленің әрбір нақты қатысушысы үшін нақты, сенімді және объективті көрсеткіштер қажет. Мұндай ақпарат, әсіресе бағалаудың мақсаты жер-мүлік қатынастарын реттеу саласындағы, атап айтқанда жылжымайтын мүлікке салық салу жүйесін, оның жария ауыртпалығын, мәжбүрлеп алып қоюды және т. б. ұйымдастыруда қажетті тиімді мемлекеттік саясатты жүзеге асыру үшін объективті деректер алу болған жағдайларда қажет.

Дәл осы жағдайда экономикалық бағалаудың объективтілігі, дәлдігі және сенімділігі қоғамдық және жеке мүдделерді үйлестіруді қамтамасыз етуге, экономикалық шығындар мен әлеуметтік қақтығыстарды болдырмауға мүмкіндік береді.

Сонымен бірге, Қазақстандағы экономикалық реформалардың басталуымен Социалистік өткенде игерілген әдістер жасанды баға жүйесіне негізделгені белгілі болды. Бәсекеге қабілетсіз